

**ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2017-2020 г.
ОБЩИНА РАЗГРАД**

**VIII.1. АНАЛИЗ НА ДЕЙСТВАЩИТЕ НОРМАТИВНИ И
ПРОГРАМНИ ДОКУМЕНТИ В КОНТЕКСТА НА ПРАВАТА И
ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА ОБЩИНИТЕ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА
ОТПАДЪЦИТЕ**

Информационно осигуряване на анализа

За осигуряване на необходимата информация за анализа са използвани следните методи:

- Проучване на национални и местни нормативни документи, регламентиращи отговорностите на общината, свързани с управлението на отпадъците;
- Проучване на стратегически и програмни документи на национално и общинско ниво относно управлението на отпадъците;
- Събиране на информация и проучване за напредъка по изпълнението на програмните документи на Община Разград, свързани с управление на отпадъците, в това число проучване за степента на изпълнение на мерките в програмата.

Съобразно *Методически указания за разработване на общински програми за управление на отпадъците*, утвърдени със Заповед №РД-211 от 31.03.2015 г. на министъра на околната среда и водите настоящият раздел на Програмата съдържа:

- преглед на националното законодателство в Р България в областта на управлението на дейностите по отпадъците, основните принципи и задължения на общините;
- преглед на националните програмни документи (програми, планове, стратегии), определящи рамката на развитие в областта на управлението на отпадъците на национално ниво;
- нормативна уредба на местно ниво в областта на управлението на дейностите по отпадъците и съответствието ѝ с нормативните изисквания на национално ниво;
- степен на изпълнение на предходната програма за управление на отпадъците и анализ на мерките, които не са изпълнени с анализ на причините;
- изводи и препоръки от направения анализ.

Законът за опазване на околната среда (ЗООС), Законът за управление на отпадъците (ЗУО) и Законът за ратификация на Базелската конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане, заедно със съответните подзаконови нормативни актове към тях, са основните нормативни документи в областта на управление на отпадъците в Република България. Съществуват и други закони и подзаконови нормативни актове, които оказват влияние върху развитието на сектор „Управление на отпадъците”, като по-важните от тях са разгледани в този анализ от Програмата.

Основните нормативни актове в областта на управлението на отпадъците са преиздадени след обнародването на новия Закон за управление на отпадъците (обн., ДВ, бр. 53 от 13 юли 2012 г., посл. изм. ДВ. бр.105 от 30 декември 2016 г.).

Стратегическите документи в областта на управлението на отпадъците, действащи на национално ниво, са както следва:

- ✚ Национален план за управление на отпадъците за периода 2014 – 2020 г., приет с Решение №831 от 22 декември 2014 г. на Министерски съвет;
- ✚ Национален стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010 – 2020 г. (утвърден от Министъра на околната среда и водите на 28.07.2010 г.);

Национален стратегически план за управление на отпадъци от строителство и разрушаване на територията на Р България за периода 2011 – 2020 г.

След приемането на новия ЗУО бяха актуализирани и редица ръководства, указания и др. справочни документи, регламентиращи третирането на отпадъците, най-важните от които са както следва:

Ръководство за предварително третиране преди депониране на отпадъци в България (*утвърдено със Заповед №РД-664 от 29.08.2014 г. на министъра на околната среда и водите*);

Ръководство за извършване на основно охарактеризиране на отпадъците и прилагане на критерии за приемане на отпадъци на различните класове депа (*утвърдено със Заповед №РД-156 от 04.03.2015 г. на министъра на околната среда и водите*);

Методи за изпитване на отпадъци с цел основно охарактеризиране и установяване на съответствието. Опростени процедури за изпитване на отпадъци и изисквания за проверка на място, включително методи за бързо изпитване на отпадъци (*одобрили със Заповед №РД-950/13.12.2014 г. на Министъра на околната среда и водите*);

Критерии за приемане на монолитни отпадъци на съответните класове депа за отпадъци, *одобрили със Заповед №РД-647/26.08.2014 г. на Министъра на околната среда и водите*);

Методика за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци, 2012 г.

VIII.1.1. Анализ на законодателство и на програмните документи и политики в ЕС

1.1. Развитие и ключови послания на европейската политика и програмни документи

В изпълнение на 6-та Програма за действие в областта на околната среда (2001-2010 г.), “Околна среда 2010: Нашето бъдеще, нашият избор”, в края на 2005 г. ЕК прие **Тематична стратегия за предотвратяване на образуването и рециклиране на отпадъците**¹. Стратегията посочи подхода за постигане на по-добро европейско законодателство в сектора на отпадъците, постави акцент върху нови подходи и начерта мерки относно по-пълното прилагане на съществуващото законодателство.

Стратегията изигра значима роля в политиката за развитие на сектора. В резултат на прилагането ѝ значителен прогрес беше достигнат в редица направления, в т.ч. опростяване на законодателството, установяване на ключови концепции в йерархията на отпадъците и жизнения цикъл, фокусира изисквания относно предотвратяването на отпадъците, прие се пакет от нови европейски цели за разделно събиране и рециклиране на отпадъците.

¹ COM(2005) 666 окончателен

Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа² се прие от ЕК през септември 2011 г. в изпълнение на една от водещите инициативи от Стратегията „Европа 2020“. Пътната карта е в основата на политиката на ЕС и на страните-членки на ЕС за устойчиво развитие. Фокусът е върху икономика, която да произвежда повече с по-малко суровини, като така се постига по-висока стойност с по-малко материали, а въздействието върху околната среда се свежда до минимум. С помощта на пътната карта се набелязват целите по този път и се посочват дейностите, необходими за постигането на устойчив растеж, основан на ефективността на ресурсите.

Основна цел по отношение на отпадъците, съгласно раздела "Превръщане на отпадъците в ресурси", е: „До 2020 г. отпадъците да се управляват като ресурс. Генерираното количество отпадъци на глава от населението да е в състояние на абсолютен спад и да се рециклират повече материали и суровини от изключително значение. Оползотворяването на енергия ще е ограничено само до неретикулируеми материали, депонирането практически ще е премахнато“. Документът предвиди ЕК да предприеме редица действия, в т.ч.:

- Насърчаване на пазара за вторични материали и търсенето на рециклирани материали посредством икономически инструменти.
- Да преразгледа целите в приетото вече европейско законодателство за предотвратяване, повторно използване, рециклиране и отклоняване от депониране, за да се премине към икономика, основана на повторно използване и рециклиране с близко до нулата количество остатъчни отпадъци (през 2014 г.).
- Да гарантира, че при публичното финансиране от бюджета на ЕС се отдава приоритет на дейностите, свързани с по-високите нива в йерархията на отпадъците, съгласно Рамковата директива за отпадъците, напр. приоритет имат проектите за рециклиране над депата за отпадъци, (през 2012—2013 г.).
- Да улесни обмена на най-добри практики за събиране и третиране на отпадъци сред страните-членки и да разработи мерки за по-ефективна борба с нарушенията на законите на ЕС в областта на отпадъците (през 2013—2014 г.).
- Да постави акцент върху финансирането на научните изследвания в Съюза (инициатива „Хоризонт 2020“ на ЕС) в областта на най-важните цели, свързани с ефективността на ресурсите, включително рециклиране, повторно използване, замяна на материали, оказващи въздействие върху околната среда, или на редки материали, по-интелигентно проектиране.

Страните-членки трябва да предприемат следните мерки:

- да гарантират цялостно прилагане на правото на ЕС, свързано с отпадъците, включително минималните цели.
- да насочват публичното финансиране за научноизследователски дейности към най-важните цели, свързани с ефективността на ресурсите (непрекъснато).
- да предприемат мерки по отношение на разхищението на храни в своите национални програми за предотвратяване на генерирането на отпадъци (2013 г.), като се има

² COM(2011) 571 окончателен

предвид поставената цел в Пътната карта до 2020 г. изхвърлянето на годни за консумация храни в ЕС да бъде намалено наполовина.

Общата програма на ЕС за действие за околната среда до 2020 година „Благоденствие в рамките на нашата планета“³, беше одобрена през ноември 2013 г. Един от основните тематични приоритети в тази седма по ред Програма на Общността за действия за околната среда е „*Превръщане на Съюза в ресурсно ефективна, екологична и конкурентоспособна нисковъглеродна икономика*“. Подчертава се, че съществува и значителен потенциал за подобряване на предотвратяването и управлението на отпадъците в Съюза, за да се използват по-добре ресурсите, да се разкрият нови пазари, да се създадат нови работни места и да се намали зависимостта от вноса на суровини, като същевременно се понижат въздействията върху околната среда⁴. Констатира се, че през 2011 г. средното количество отпадъци на глава от населението в Съюза е достигнало 503 кг, като варира от 298 до 718 кг в отделните страни-членки. Средно само 40 % от твърдите отпадъци са подготвени за повторна употреба или се рециклират, докато някои страни-членки постигат 70%, показвайки как отпадъците могат да се използват като един от основните ресурси на ЕС. В същото време много страни-членки депонират над 75% от своите битови отпадъци⁵.

С цел Съюзът да се превърне в ресурсно ефективна, екологична и конкурентоспособна нисковъглеродна икономика, със Седмата Програма за действие по околна среда се гарантира, че не по-късно от 2020 г. отпадъците ще се управляват безопасно като ресурс и за да се предотврати вредата за здравето и околната среда, абсолютното генериране на отпадъци и генерираните отпадъци на глава от населението ще намаляват и депонирането ще е ограничено до остатъчните отпадъци. Това ще включва прилагане на йерархията на отпадъците в съответствие с РДО и ефективното използване на пазарни инструменти и мерки, за да се гарантира, че: 1) депонирането е ограничено до остатъчните отпадъци (т.е. тези, които не подлежат на рециклиране и оползотворяване); 2) енергията се оползотворява само от материали, които не подлежат на рециклиране, като се вземат предвид разпоредбите на член 4, параграф 2 от РДО; 3) рециклираните отпадъци се използват като основен и надежден източник на суровини за Съюза чрез разработването на нетоксични цикли на материалите; 4) опасните отпадъци се управляват безопасно и генерирането им е намалено; 5) незаконните превози на отпадъци са премахнати с подкрепата на строг мониторинг; и 6) намаляване на хранителните отпадъци. Предвижда се извършване на прегледи на съществуващото законодателство в областта на продуктите и отпадъците, включително преглед на основните цели на ключовите директиви за отпадъците, въз основа на Пътната карта за ефективно използване на ресурсите, с цел напредък към постигането на кръгова икономика, и премахване на пречките на вътрешния пазар пред дейности по екологосъобразното рециклиране в Съюза.

³ DECISION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 20 November 2013 on a General Union Environment Action Programme to 2020 “LIVING WELL, WITHIN THE LIMITS OF OUR PLANET”

⁴ Например пълното прилагане на законодателството на Съюза за отпадъците би довело до икономии в размер на 72 милиарда евро годишно, увеличение на годишния оборот на сектора за управление и рециклиране на отпадъците в Съюза с 42 милиарда евро и създаване на повече от 400 000 работни места до 2020 г.

⁵ Статистически данни на Eurostat 13/33 Общински отпадъци 2011 г.

Целта на Зелена книга за Европейска стратегия относно пластмасовите отпадъци в околната среда⁶ е да стартира обсъждане на широка основа за възможните отговори на свързаните с пластмасовите отпадъци предизвикателства пред обществената политика. Последващите действия във връзка със Зелената книга ще бъдат неразделна част от по-широкия преглед на законодателство в областта на отпадъците, който ще бъде завършен през 2014 г. и по-конкретно на съществуващите цели за оползотворяване и депониране на отпадъци, както оценката на петте директиви, които обхващат различни потоци от отпадъци. Зелената книга представя както резултатите от редица изследвания относно пластмасовата индустрия и отпадъците от пластмаса⁷, така и вредите, които се нанасят от пластмасовите отпадъци на околната среда, особено на морската среда и на водните организми, и потенциалните заплахи за човешкото здраве от химическите добавки в тези отпадъци, които могат да мигрират в околната среда, макар и в малки количества.

Разглеждат се варианти на политиката относно пластмасови отпадъци, като например предотвратяване на образуването чрез изисквания към създаването на пластмасови продукти, преразглеждане на целите за пластмасови опаковки, забрана на депонирането на пластмасови отпадъци, въвеждане на системи за депозит на PET бутилки, въвеждане на икономически инструменти, които да стимулират рециклирането пред оползотворяването на енергия чрез изгаряне и намаляването на употребата на еднократни или с малотрайна употреба евтини или безплатни продукти, като например, детски играчки, найлонови торбички и др.

1.2. Анализ на законодателната рамка на ЕС

Обхват и структура

От приемането на първата рамкова Директива за отпадъците 75/442/ЕЕС през 1975г. европейското законодателство в сектора има огромно развитие. Понастоящем законодателството на Общността включва три категории законодателни актове:

- *Рамково законодателство*: Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 г. относно отпадъците и за отмяна на определени директиви и Регламент (ЕО) № 1013/2006 за трансграничен превоз на отпадъци.
- *Законодателство относно операции и съоръжения по третиране* на отпадъци: Директива за индустриални емисии 2010/75/ЕС /относно изгаряне на отпадъци и изисквания за комплексни разрешителни за определени инсталации за третиране на отпадъци/ и Директива 1999/31/ЕО на Съвета от 26 април 1999 г. относно депонирането на отпадъци.

⁶ Брюксел, 7.3.2013, COM(2013) 123 final, Зелена книга за Европейска стратегия относно пластмасовите отпадъци в околната среда

⁷ През 2008г. само в Европа са произведени 60 Mt. Според приблизителни изчисления през 2008 г. в Европейския съюз (ЕС-27) са генерирани около 25 Mt пластмасови отпадъци. От тях 12,1 Mt (48,7 %) са били депонирани, като 12,8 Mt (51,3 %) са били оползотворени и само 5,3 Mt (21,3 %) са били рециклирани. Отпадъците от пластмасови опаковки представляват 63% от генерираните пластмасови отпадъци, а генерираните пластмасови отпадъци от ОЕЕО и от ИУМПС – 10% от генерираните отпадъци от пластмаса в Европа

- *Законодателство относно специфични потоци отпадъци и включва следните базови директиви:* Директива 2006/66/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 септември 2006 г. относно батерии и акумулатори и отпадъци от батерии и акумулатори и за отмяна на Директива 91/157/ЕИО; Директива 2012/19/ЕС относно отпадъци от електрическо и електронно оборудване; Директива 94/62/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 декември 1994 г. относно опаковките и отпадъците от опаковки; Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 18 септември 2000 г. относно излезлите от употреба моторни превозни средства; Директива 96/59/ЕО на Съвета от 16 септември 1996 г. за обезвреждането на полихлорирани бифенили и полихлорирани терфенили; Директива 86/278/ЕИО на Съвета от 12 юни 1986 г. за опазване на околната среда, и по-специално на почвата, при използване на утайки от отпадъчни води в земеделието и Директива 78/176/ЕИО на Съвета от 20 февруари 1978г. относно отпадъците от производство на титанов диоксид.

В допълнение на посочените директиви за специфични отпадъчни потоци са приети и редица съпътстващи към тях директиви и решения на ЕС, въвеждащи специфични технически изисквания и правила.

Рамката и структурата на европейското законодателство, уреждащо обществените отношения в сектор отпадъци може да се онагледя по следния начин:

Рамково законодателство:						
Директива 2008/98/ЕО				Регламент (ЕО) № 1013/2006		
операции по третиране:						
Директива 2010/75/ЕС				Директива 1999/31/ЕО		
специфични потоци отпадъци:						
2006/66/ЕО	2012/19/ЕС	2011/65/ЕС	94/62/ЕО	2000/53/ЕО	96/59/ЕО	86/278/ЕИО 78/176/ЕИО

Принципи⁸

Основните принципи, на които се основава секторно законодателство, предмет на анализа, са:

“Предотвратяване” - образуването на отпадъци трябва да бъде намалено и избегнато, където това е възможно

⁸ Communication from the Commission on the Review of the Community Strategy for Waste Management (COM(96)399 final, 30 July 1996)

“Отговорност на производителя” и “замърсителят плаща” – лицата, които образуват или допринасят за образуването на отпадъци или замърсяват околната среда или сегашните притежатели на отпадъците трябва да покрият пълните разходи за третиране на отпадъците и да ги управляват по начин, който гарантира висок степен на защита на околната среда и човешкото здраве.

“Превантивност” – потенциалните проблеми с отпадъците трябва да бъдат предвиждани и избягвани на възможно най-ранен етап.

“Близост” – отпадъците трябва да бъдат обезвреждани възможно най-близо до мястото на тяхното образуване.

“Самодостатъчност” – отпадъците, генерирани в ЕС, трябва да бъдат третирани в рамките на общността.

„Участие на обществеността“ – съответните заинтересовани страни и органи, както и широката общественост имат възможност да участват в разработването на планове за управление на отпадъците и на програмите за предотвратяване на отпадъците и имат достъп до тях след разработването им.

Йерархия на управлението на отпадъците

РДО въвежда нова йерархия на управлението на отпадъците. Тя е крайъгълен камък на законодателство и политиката относно отпадъците. Тази последователност *определя приоритетния ред на това какво представлява най-добрата възможност за околната среда в законодателството и в политиката относно отпадъците*. Спазването на йерархията на управление на отпадъците от страните-членки гарантира най-високо ниво на съответствие с европейските документи за ефективно използване на ресурсите, поради което следва да се насърчава по всякакъв начин. Йерархията задава пет възможни начина за институциите и бизнеса за справяне с отпадъците и дава приоритет на мерките в следната последователност:

- а) Предотвратяване на образуването на отпадъци
- б) Подготовка за повторна употреба
- в) Рециклиране
- г) Друго оползотворяване, напр. оползотворяване за получаване на енергия
- д) Обезвреждане (депониране, изгаряне без оползотворяване на енергията и др.).

„Предотвратяването” на отпадъци е определено в Директивата като мерки, които се предприемат преди веществата или предметите да се превърнат в отпадък, с което се намалява:

- а) генерираното количество отпадъци, включително чрез повторната употреба на продуктите или удължаването на жизнения им цикъл (количествено предотвратяване)
- б) съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите (качествено предотвратяване на отпадъците).

„Подготовка за повторна употреба” включва почистване, проверка и поправка на употребявани продукти, които са станали отпадък, така че да могат да се употребяват

повторно (например поправка на велосипеди, електрическо и електронно оборудване, мебели и др., които след като са поправени се продават като втора употреба). Подготовката за повторна употреба е вид оползотворяване на отпадъците.

„Рециклиране” - Подходът при рециклирането е, че един материал се преработва с цел да се променят неговите физикохимични свойства и да се оползотворява повторно за същите или за други цели. Главната цел на Рамковата директива за отпадъците е ЕС да стане повече от "рециклиращо общество", което се стреми да избягва образуването на отпадъци и да използва отпадъците като ресурс.

Конкретните дейности по управление на отпадъка, които се класифицират като рециклиране съгласно Рамковата директива за отпадъците, включват (но не само):

- рециклиране на материали: напр. на пластмасови продукти или компоненти в пластмасови материали; стопяване на отпадъчно стъкло в стъклени продукти; употреба на хартиени отпадъци в заводи за хартия и др. Рециклирането на материали: например пластмасови гранулирани и пелетизирани за екструдирани или формоване, натрошени отпадъци от стъкла, сортиране на отпадъци от хартия, отговарящи на критериите за края на отпадъка
- Производство на компост, отговарящ на критериите за качество на продуктите⁹.

Рециклирането е вид оползотворяване на отпадъците.

„Друго оползотворяване” е всяка дейност, която отговаря на определението за „оползотворяване” съгласно РДО, но която не отговаря на специфичните изисквания за подготовка за повторна употреба или за рециклиране.

Примери за друго оползотворяване са:

- изгарянето или съвместното изгаряне, когато основното използване на отпадъците е като гориво или друг начин за получаване на енергия. Това е операция по управление на отпадъците с оползотворяване на енергията, класифицирана като R1 в приложение II към РДО. Това контрастира с изгарянето на отпадъци без оползотворяване на енергия, класифицирано като операция по обезвреждане D10 в приложение I към РДО.
- насипни дейности, отговарящи на дефиницията за оползотворяване

„Обезвреждане” - депониране (дори когато сметищен газ се използва за възстановяване на енергия); изгаряне и съвместно изгаряне, които не отговарят на критериите, за да бъдат определени като оползотворяване (в случай на съоръжения, предназначени за изгаряне на твърди битови отпадъци, които не отговарят на определени критерии, с помощта на формулата за енергийна ефективност R1 в приложение II към РДО), насипни дейности, когато не отговарят на дефиницията за оползотворяване.

⁹ Критерии за компост от биологични отпадъци на равнище ЕС в момента са в процес на обсъждане. Поради това към момента, компост, който не е престанал да бъде отпадък по всички съществуващи национални стандарти и се използва като тор се смята за оползотворен. В специално прието Решение на ниво ЕС относно изчисляване на постигането на целите за рециклиране и оползотворяване от страните - членки подробно е описано в кои случаи компоста се счита за оползотворен.

Действащо законодателство

РДО от 2008 г. - Нови ключови разпоредби

РДО, освен посочената йерархията на отпадъците, въведе и други ключови разпоредби за страните-членки, съответно за техните компетентни национални, регионални и местни власти, отговорни за съответните политики:

- до 2020 г. да се постигне повторна употреба и рециклиране на минимум 50% от битовите и приравнените на битовите отпадъци
- до 2020 г. да се постигне рециклиране и оползотворяване на най-малко 70% от отпадъците от строителство и от разрушаване на сгради
- до 2014 г. страните-членки да разработят национални програми за предотвратяване на образуването на отпадъци
- най-късно до 2015 г. да се въведе разделно събиране минимум за битовите отпадъци и подобни източници от хартия, метал, пластмаса и стъкло
- въвежда процедура за определяне на критерии за край на отпадъка и специфицира в кои случаи вещества или предмети, получени в резултат от производствен процес, представляват странични продукти, а не отпадъци
- разграничава кога изгарянето на отпадъци е ефективно от енергийна гледна точка и се счита за операция по оползотворяване
- определя ясно разликата между „оползотворяване” и „обезвреждане” на отпадъци
- въвежда „разширена отговорност на производителя” като едно от средствата за подпомагане на разработването и производството на стоки, при които се отчита напълно и се улеснява ефективното използване на ресурси по време целия им жизнен цикъл, включително тяхната поправка, повторна употреба, разглобяване и рециклиране, без да се възпрепятства свободното движение на стоки на вътрешния пазар.

Изисквания при трансграничен превоз

Регламент (ЕО) № 1013/2006 въвежда изисквания към лицата, които извършват трансграничен превоз, да нотифицират или да предоставят информация пред компетентните власти в страните-членки при трансграничен превоз на отпадъци и да предоставят финансови гаранции, покриващи риска от превоза. Регламентът предоставя на страните-членки възможност да ограничат в определени случаи вноса на отпадъци¹⁰ и изисква компетентните органи да осъществяват контрол и налагат подходящи санкции при установяване на нелегален превоз. Регламентът забранява износ на отпадъци за обезвреждане извън ЕС, с изключение на износ за страните от ЕАСТ -Исландия, Норвегия, Лихтенщайн, Швейцария, когато са и страни по Базелската конвенция.

¹⁰ Става въпрос за ограничения за внос на отпадъци, предназначени за инсталации за изгаряне, определени за оползотворяване, когато е установено, че национални отпадъци трябва да бъдат обезвредени или, че тези отпадъци трябва да бъдат третираны по начин, който не отговаря на техните национални планове за управление на отпадъци. По екологични съображения, държавите – членки могат да ограничат и износа на отпадъци.

Изисквания относно операции по третиране и съоръжения

Две директиви въвеждат технически и други изисквания към съоръжения за отпадъци и към тяхната експлоатация: 1) Директива за индустриални емисии 2010/75/ЕС относно инсталациите за изгаряне и съвместно изгаряне на отпадъци и 2) Директива 1999/31/ЕО относно депонирането на отпадъци. Директивата за депониране въвежда и ограничения за депониране на биоразградими отпадъци: поетапно до 2016 г. количеството на биоразградими отпадъци, които се депонират да се редуцира през 2016 г. до 35% от количеството през 1995 г. За няколко от новите страни-членки, включително и за България, този срок е до 2020 г. Директивата забранява депонирането на гуми, течности и експлозиви.

Изисквания относно специфични потоци отпадъци

Количествени цели за подготовка за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване са въведени в 4 европейските директиви относно отпадъци от опаковки, излезли от употреба моторни превозни средства, излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, негодни за употреба батерии и акумулатори. Специфични изисквания относно други потоци отпадъци: ПСБ/ПСТ, утайки от ПСОВ и отпадъци от производство на титанов диоксид са регламентирани в две отделни директиви. С оглед опростяване на законодателството, изискванията относно разделното събиране, когато е възможно регенерирането и обезвреждане на отработените масла, се включиха в РДО, която отмени стара европейска директива.

Процес на преразглеждане на законодателството

Пътната карта на ЕК, ГД „Околна среда“ за преглед на политиките в сектор „Отпадъци“ за 2014 г.¹¹, която представя възможните законодателни инициативи, включва три основни елемента:

Първо, преглед на ключови цели в Рамковата директива за отпадъците 2008/98/ЕС; Директивата 94/62/ЕС относно опаковките и отпадъците от опаковки; Директива 99/31/ЕС относно депата за отпадъци. Целите, заложи в тези директиви, са един от инструментите за операционализиране на целите за ефективност на ресурсите и целите, свързани с Инициативата на ЕС за суровините¹². Предвижда се прегледът на целите да адресира по един всеобхватен начин адекватността на настоящите цели в трите целеви директиви, например чрез поставяне на по-строги цели от текущите или чрез поставяне на нови цели, включително за предотвратяване на отпадъците и за намаляване на депонираните отпадъци. В същото време, прегледът предвижда обследване за припокриване (в т.ч. между целите за рециклиране в РДО и в Директивата за опаковките и отпадъците от опаковки) и, ако е необходимо, идентифициране на опции за опростяване на законодателството и подобри яснотата и

¹¹ "Roadmap for the Review of Waste Policy and legislation": http://ec.europa.eu/environment/waste/target_review.htm

¹² Brussels, 4.11.2008, COM(2008) 699 final, COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL The raw materials initiative — meeting our critical needs for growth and jobs in Europe {SEC(2008) 2741}

съгласуваността между директивите. Законодателната инициатива е част от публикуваната Работна програма на ЕК за 2014 г.

Второ, последваща (ex-post) оценка ("fitness check") на пет, приети по-отдавна директиви относно специфични отпадъчни потоци: утайки от ПСОВ; ПХБ/ПХТ; отпадъци от опаковки, ИУМПС, батерии. Ще се направи оценка на съгласуваността между изискванията на тези директиви с новия подход в политиката по отпадъците, в т.ч. йерархията на отпадъците, подхода за жизнения цикъл, и с целите на текущата политика, в т.ч. ефективност на ресурсите и суровините. Оценката предвижда консултации със заинтересованите страни.

Трето, оценка на проблема с отпадъците от пластмаса в контекста на текущата рамка на политиката за управление на отпадъците, основана на Зелената книга за Европейска стратегия за пластмасовите отпадъци и околната среда, одобрена през януари 2014г.

Предложение за промяна на Директива 94/62/ЕС относно опаковките и отпадъците от опаковки

През 2011 г. ЕК възложи проучване и възможни регулации относно полимерните торбички за еднократна употреба.¹³ Предложенията за такава регулация са вече факт чрез промяна на Директива 94/62/ЕС¹⁴. На 4 ноември 2013 г. ЕК прие предложение за намаляване употребата на полимерни торбички с дебелина под 50 микрона. Съгласно проекта за промени на Директивата от датата на влизането ѝ в сила страните-членки трябва да въведат в националното си законодателство изискванията в срок от 12 месеца, а до две години след влизането ѝ в сила – да я приложат на практика. Това означава, че страните-членки трябва да въведат мерки, които могат да бъдат икономически инструменти, национални цели за намаляване на количествата или пазарни ограничения, като се спазват правилата на свободно движение на стоки и услуги. Целта на предложението е да се намали вредното въздействие от изхвърлянето на полимерните торбички върху околната среда и най-вече върху водните морски организми и се стимулира предотвратяването на отпадъците и по-ефективното използване на ресурсите.

Други проучвания

ЕК е възложила и проучване относно възможна промяна на сроковете относно целите за ОЕЕО¹⁵.

¹³ EUROPEANCOMMISSION Brussels, 31.10.2012 SWD(2012) 365 final COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT Overview of EU policies, legislation and initiatives related to marine litter

¹⁴ EUROPEAN COMMISSION Brussels, XXX[...] (2013) XXX draft Proposal for a DIRECTIVE OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL amending Directive 94/62/EC on packaging and packaging waste to reduce the consumption of lightweight plastic carrier bag

¹⁵ Информация относно обществените поръчки на страницата в интернет на ЕК, ГД „Околна среда“

VIII.1.2. Анализ на законодателство и на програмните документи и политики в Р.България

2.1. Развитие на специалното законодателство

До приемането през септември 1997 г. на **Закон за ограничаване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда** в България липсва специална правна уредба в тази област.¹⁶ Законът за първи път урежда обществените отношения в сектор „Управление на отпадъците” и въвежда редица основополагащи изисквания на рамкова

Директива за отпадъците 75/442/ЕЕС, в т.ч. задължения на лицата, извършващи дейности по отпадъци, информация за дейностите с отпадъци, програмиране чрез национална, общински и фирмени програми за управление на отпадъците, разрешаване и контрол на дейностите с отпадъци; внос, износ и транзитен превоз, глоби и санкции за неизпълнение. За първи път се дефинират понятията „отпадък”, „причинител” и „притежател” на отпадъци. С този закон се въвежда и принципа за „разширена отговорност на производителите” чрез изискване към производителите и вносителите на продукти, които в процеса на тяхното производство или след крайната им употреба образуват опасни или масово разпространени отпадъци, да заплащат продуктови екотакси. За детайлизиране разпоредбите на закона впоследствие са утвърдени редици подзаконов нормативни актове.

Законът за управление на отпадъците, приет през септември 2003 г., доразвива философията на закона от 1997 г. и транспонира напълно РДО 75/442/ЕЕС и заедно с наредбите към закона се въвеждат изискванията на всички европейски директиви в сектор “Управление на отпадъците”. Към момента на приемане на България като страна член на ЕС през 2007г., законодателството в сектора е хармонизирано с европейското право. С допълненията в закона през 2010 г. се въвеждат икономически стимули за предприемане на реални действия от местните власти за намаляване на депонираните отпадъци, както и за преминаване към регионален принцип на управление на битовите отпадъци.

ЗУО, в сила от юли 2012 г. въвежда изискванията на РДО 2008/98/ЕО, включително принципите „замърсителят плаща”, „разширена отговорност на производителя” и йерархията на управление на отпадъците. Той въвежда за първи път конкретно адресирани оперативни цели за рециклиране на битови и строителни отпадъци, изисквания към съоръженията и инсталациите за отпадъци, въвежда икономически и регулаторни механизми и инструменти за прилагане на законодателството; правила за управление на масово разпространените отпадъци; урежда подхода за „край на отпадъка” и „странични продукти”, определя детайлно контролните функции на институциите и конкретните глоби и санкции за неспазване на закона.

¹⁶ Изключение са ПМС, прието през 1993г., уреждащо някои изисквания относно опасните отпадъци, и ПМС от 1996г, с което се въвежда режим по вноса и транзитния превоз през територията на страната на отпадъци и опасни вещества

Ключови разпоредби, произтичащи от ЗУО, са:

- количествени цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи най-малко хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници, които да достигнат общините, в следните срокове и количества:
 1. до 1 януари 2016 г. - най-малко 25 на сто от общото им тегло
 2. до 1 януари 2018 г. - най-малко 40 на сто от общото им тегло
 3. до 1 януари 2020 г. - най-малко 50 на сто от общото им тегло.
- Въвежда изисквания най-късно до края на 2020 г. общините да ограничат количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в България през 1995 г.
- Въвежда поэтапни цели за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на отпадъци от строителството и от разрушаване на сгради, за което отговорност имат възложителите на строителни дейности, както публични органи, така и бизнес:
 1. до 1 януари 2016 г. - най-малко 35 на сто от общото тегло на отпадъците;
 2. до 1 януари 2018 г. - най-малко 55 на сто от общото тегло на отпадъците;
 3. до 1 януари 2020 г. - най-малко 70 на сто от общото тегло на отпадъците.
- Кметовете на общини да организират системи за разделно събиране на битовите отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло и да осигурят условия за разделно събиране на отпадъци от опаковки за всички населени места с население, по-голямо от 5000 жители и за курортните населени места.
- Кметовете на общини да осигурят до средата на 2014 г. площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други във всички населени места с население, по-голямо от 10 000 жители и при необходимост в други населени места
- Ползвателите на търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради в населените места с над 5000 жители и в курортните населени места са задължени от началото на 2013 г. да събират разделно отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси и метали в съответствие с наредбите на общините по чл.22 от ЗУО. Наредбите следва да се приемат от общинските съвети до средата на 2014 г.
- Въвежда детайлни правила и изисквания за сдружаване на общините в регионални сдружения за решаване управлението на битовите отпадъци на регионално ниво чрез регионални съоръжения и организация.
- Въвежда икономически инструменти за покриване на бъдещи разходи за закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото и за стимулиране на превенцията и оползотворяването на отпадъци преди депонирането.
- Определя националните компетентни органи по Регламент (ЕО) № 1013/2006, изискванията за финансови гаранции при трансграничен превоз, както и възможните случаи на ограничения. Забраняват се превозите на отпадъци за Република България,

предназначени за изгаряне или съвместно изгаряне с оползотворяване на енергията за всяка инсталация, в количества за съответната календарна година, надвишаващи сумарно половината от годишния капацитет на инсталацията. В случаите, когато в Националния план за управление на отпадъците са заложили специфични мерки за управление на даден отпадък или поток от отпадъци, Министерският съвет може да ограничи вноса на тези отпадъци.

Законът за ратификация на Базелската Конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане е приет през януари 1996 г (обн., ДВ, бр.8 от 1996 г.). Допълнително със Закон (обн. ДВ, бр.113 от 1999 г.) са ратифицирани и поправките към Конвенцията. На общоевропейско ниво конвенцията се прилага чрез Регламент (ЕО) № 1013/2006 за трансграничен превоз на отпадъци.

Подзаконовни национални нормативни актове към ЗУО

Действащите подзаконовни нормативни актове, които детайлизират изискванията на ЗУО, могат да се обособят в четири групи:

*Подзаконовни нормативни актове, определящи изисквания към съоръжения и инсталации*¹⁷:

- към площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци
- за изграждане и експлоатация на депа и други съоръжения и инсталации за третиране на отпадъци
- за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и за съвместно изгаряне на отпадъци
- за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци
- към инсталации, произвеждащи титанов диоксид.

Подзаконовни нормативни актове, регулиращи управлението на специфични отпадъчни потоци:

- за утайки от пречистване на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието
- за строителните отпадъци и за влагане на строителни рециклирани материали
- две отделни наредби за третиране и за разделно събиране на био-отпадъците
- ПХБ
- за опаковки и отпадъци от опаковки
- ИУЕЕО
- ИУМПС
- за отпадъци от негодни за употреба батерии и акумулатори

¹⁷ Актуална информация за нормативните актове е налична на страницата на МОСВ <http://www.moew.government.bg>.

- за отработени масла и отпадъчни нефтопродукти
- за автомобилни гуми

Все още не е приета Наредбата за изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебните и здравните заведения, която е съвместна наредба на министъра на здравеопазването и министъра на околната среда и водите.

Подзаконови нормативни актове, съдържащи регулации по управлението на отпадъци чрез икономически инструменти:

- за отчисленията и разходване на събраните средства за дейностите по закриване и следексплоатационни грижи на площадките на депата за отпадъци и за отчисленията за депониране на битови и строителни отпадъци
- за заплащане на продуктова такса за продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци (ИУМПС, ИУЕЕО, гуми, опаковки, масла, негодни за употреба батерии и акумулатори, полимерни торбички)
- за финансова гаранция или еквивалентна застраховка при трансграничен превоз на отпадъци.

Подзаконови нормативни актове с хоризонтални разпоредби спрямо всички видове отпадъци, инсталации и съоръжения за отпадъци в обхвата на ЗУО:

- за класификацията на отпадъците
- за предоставяне на информация и реда за водене на публични регистри относно отпадъците.

Съответствие с европейското право в сектор отпадъци

Към момента на приемане на НПУО националното законодателство е в съответствие с европейското екологично право в сектор „Управление на отпадъците”. Констатираните от ЕК пропуски в националното законодателство - нетранспониране в срок на Директива 2010/75/ЕС относно индустриалните емисии (част „Отпадъци”) и на Директива 2011/97/ЕС за изменение на Директива 1999/31/ЕС по отношение на специфичните критерии за съхранение на метален живак, считан за отпадък - са отстранени и съответните наредби са приети.

Законодателство с основен предмет други сфери на обществения живот, съдържащо разпоредби относно отпадъците

Закон за местните данъци и такси

Регламентира данъци и такси, които се определят от общините и приходите от които постъпват в общинския бюджет, включително такса „Битови отпадъци”. Законът регулира за кои услуги таксата за битови отпадъци се заплаща от потребителите, подхода за

определянето ѝ, кои разходи, извършвани от общините, формират таксата, сроковете за заплащането ѝ.

Закон за устройство на територията

Законът урежда обществените отношения, свързани с устройството на територията, изискванията към инвестиционното проектиране и строителството в страната, и определя ограниченията върху собствеността за устройствени цели.

Съоръженията и инсталациите за третиране на отпадъци са определени като елементи на техническата инфраструктура. Това създава допълнителни административни бариери и забавяния на планирането и изграждането им, тъй като се изисква изработването на специален ПУП, дори ако теренът е определен с ОУП или ПУП за промишлени цели, т.е. неясен остава въпросът защо на терени, определени с устройствен план като промишлени, на които могат да се изграждат енергийни, химически, металургични и други подобни обекти, могат да стартират проекти за отпадъци, например компостираща или сепарираща инсталация, но след провеждане на процедура за нов ПУП. От гледна точка на характеристиките, значимостта, сложността и рисковете при експлоатация, тези инсталации са определени като втора категория строеж от общо осем категории, като първа категория са най-сложните и рискови, а осма категория – с незначителен риск и сложност.

Законът съдържа разпоредби във връзка с произтичащите от ЗУО изисквания относно строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради:

- оценката за съответствието на инвестиционните проекти със съществените изисквания към строежите обхваща проверката на тези проекти за съответствие с редица изисквания, включително и с изискванията за селективно разделяне на отпадъците, образувани по време на строително-монтажните работи и дейностите по разрушаване с цел осигуряване на последващото им оползотворяване, включително рециклиране и постигане на съответните количествени цели за оползотворяване и рециклиране
- премахването на строежи се извършва след одобряване на план за управление на строителни отпадъци, изискван от ЗУО
- в разрешението за строеж се вписват мерките за селективно разделяне на отпадъците, образувани по време на строително-монтажните работи и дейностите по разрушаване и осигуряване на последващото им оползотворяване, включително рециклиране
- на фаза одобрение на строеж за въвеждане в експлоатация не се допуска въвеждане в експлоатация, когато: 1) липсва определен размер на отчисленията за единица депониран отпадък за последващо закриване и експлоатация по чл.60 от ЗУО; 2) не е издадено разрешение или регистрационен документ за дейности с отпадъци, когато такива се изискват по реда на ЗУО.

С приемането на Закона за устройство на територията през 2001 г. се въвежда разпоредба общините да осигуряват терените и изграждането на съоръженията и инсталациите за третиране на битовите и строителните отпадъци.¹⁸ Този текст поставя значителни

¹⁸ Този текст на закона е кореспондирал с изискванията на Закона за управление на отпадъците от 2003 г., съгласно които общините имаха задължения относно избора на площадка, изграждане, поддържане, стр. | 17

ангажменти на общините в сравнение с компетенциите им, произтичащи от ЗУО от 2012 г., които по отношение на строителните отпадъци и от разрушаване на сгради на територията на общината се свеждат до организирането на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци единствено от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на съответната община, както и общите изисквания, валидни за всички възложители на инвестиционни проекти.

Посоченото несъответствие следва да се отстрани, тъй като общините не следва да имат задължението за осигуряване на терени, съоръжения и инсталации за производствени отпадъци (в случая строителни отпадъци), отговорност за които по ЗУО има строителният бизнес, генериращ тези отпадъци. Този текст би представлявал и пречка пред инвеститорите в съоръжения за рециклиране на строителни отпадъци, тъй като текстът на закона не им позволява да си осигурят терен за инвестицията.

Спорен и неясен е и текстът от Закона за устройство на територията, съгласно който не се допуска въвеждане в експлоатация на строеж, когато не е издадено разрешение или регистрационен документ за дейности с отпадъци.

Закон за статистиката

Законът за статистиката е рамков за всички сфери на обществения живот и регламентира правилата за статистическата информация в страната. Законът урежда и въпросите, свързани с конфиденциалността на информацията и условията за предоставянето ѝ в определени случаи само след съгласие на засегнатите лица. Информацията, предоставена на НСИ от общините относно битовите отпадъци, също попада в приложното поле на конфиденциална информация. Тъй като предоставянето на услуги в областта на битовите отпадъци са типични публични услуги, заплащани от публични финанси на общините, събирани от такси от потребителите на тези услуги в общината, следва информацията, предоставяна от общините, да е със свободен публичен достъп за обществеността и институциите.

Нормативни актове на общинските органи

Още с първия закон от 1997 г., уреждащ управлението на отпадъците, се постави изискване общините да разработят местни наредби, с които да детайлизират изпълнението на отговорностите на местните власти, специфично за отделните общини. На практика всички общини разработиха и впоследствие с развитието на националното законодателство актуализират своите наредби. В настоящия момент някои от общините приеха нови наредби, съобразени със ЗУО от 2012 г., а останалите общини са в процес на актуализация.

2.2. Политики и основни програмни документи на национално ниво

Планирането в областта на управление на отпадъците стартира през 1998 г. с разработването и приемането на **първата Национална програма за управление на дейностите по**

експлоатация, закриване и мониторинг на депата за строителни отпадъци или на други инсталации или съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждането им.

отпадъците за периода 1998-2002 г. През 2002-2003 г. са разработени национални програми за специфичните отпадъчни потоци, регулирани от няколко европейски директиви, в т.ч. за излезли от употреба моторни превозни средства, излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, негодни за употреба батерии и акумулатори, отпадъци от опаковки, в резултат на изпълнението на които бяха изградени солидни основи за управление на специфичните потоци отпадъци.

Следващите национални програми за управление на дейностите по отпадъците са **Национална програма за управление на дейностите по отпадъците за периода 2003-2007 г.**, с актуализация и продължение за 2008 г. и **третата Национална програма за управление на дейностите по отпадъците за периода 2009-2013 г.**, която постави 10 стратегически цели, в т.ч. относно предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците, увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци, екологосъобразно обезвреждане на отпадъците и др.

По-голямата част от мерките за постигане на стратегическите цели са изпълнени, включително от мерките за подобряване на административния капацитет, въвеждането на икономически инструменти за стимулиране на рециклирането и предотвратяването на образуването на отпадъци. Значителен напредък има по отношение на подготовката и изпълнението на интегрираните регионални системи за управление на битовите отпадъци. Изоставане се констатира най-вече по отношение на сроковете за въвеждане в експлоатация на регионалните депа и съоръжения за битови отпадъци, но следва да се отбележат нереалистичните срокове за начало на експлоатация на тези съоръжения, посочени в програмата – юли 2009 г., като се има предвид, че в началото на 2009 г. голяма част от проектите са на идейна фаза, не са осигурени площадки и е нереалистично тяхното построяване за няколко месеца.

В обхвата на националната система от програмни документи в анализираната област са още два национални плана, поставящи цели и определящи мерки за решаване на две специфични области от управлението на отпадъците.

Националният стратегически план за поетапно намаляване на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010-2020 г. е първият план за страната, в който систематично се осъществява задълбочен анализ на проблемите за околната среда в резултат на депонирането на биоразградимите отпадъци, дефинира проблемите и идентифицира необходими мерки (административни, нормативни, финансови и др.) за преодоляване на проблемите и за изпълнение на целите за поетапно намаляване депонирането на тези отпадъци и увеличаване на тяхното рециклиране и оползотворяване. Очаква се в резултат на изпълнението на плана до 2020 г. да бъде предотвратено депонирането на над 5 млн.т. биоразградими отпадъци. Допълнителен ефект се постига от заместването на фосфатни торове в земеделието с компост. Мерките от плана са заложили и като ключови за постигане на целите на *Третия национален план за действие по изменение на климата 2013 -2020 г. за намаляване на емисиите на парникови газове от сектор „отпадъци“*. Някои от инсталациите за оползотворяване на биоразградимите отпадъци са в изпълнение, а най-голямата инсталация предстои да бъде въведена в експлоатация в София през 2014 г. Все още обаче информационните кампании за населението и другите заинтересовани страни са с много ограничен обхват.

Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителството и разрушаване на територията на Р.България за периода 2011-2020 г. е също първи за страната план в разглежданата област. В резултат на детайлни анализи на съществуващата ситуация, планът определя за първи път мерки (административни, нормативни, финансови и др.) за увеличаване на рециклирането и оползотворяване на този поток отпадъци, които в страната основно се депонират. Главната стратегическа цел на плана е до 2020 г. да се намали вредното въздействие на строителните отпадъци върху околната среда чрез достигане на поне 70% ниво на рециклиране на строителните отпадъци. В изпълнение на мерките от плана са приети разпоредби в ЗУО от 2012 г. и е разработена и приета Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на строителни рециклирани строителни материали. В процес на подготовка и изпълнение са и инсталации за рециклиране на строителни материали като част от интегрираните регионални общински системи за управление на отпадъците.

Настоящият Национален план за управление на отпадъците 2014-2020 г. е четвъртият програмен документ на национално ниво за управление на дейностите по отпадъците в Р.България. Основна цел на плана е да прекъсне връзката между икономическия растеж и отпадъците, като подобри йерархията на управлението на отпадъците чрез разработване за първи път на подпрограма и мерки за предотвратяване на образуването на отпадъците, постави конкретни количествени цели за подготовка за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на конкретни потоци отпадъци.

2.3. Нормативна уредба на местно ниво

Основният програмен документ в областта на управлението на дейностите по отпадъците на местно ниво е Общинската програма за управление на отпадъците.

Наредба по чл. 22 Закона за управление на отпадъците

Съгласно чл. 22, ал.1 ЗУО общинският съвет приема наредба, с която определя условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови и строителни отпадъци, включително биоотпадъци, опасни битови отпадъци, масово разпространени отпадъци, на своя територия, разработена съгласно изискванията на ЗУО и подзаконовите нормативни актове по прилагането му, както и заплащането за предоставяне на съответните услуги по реда на Закона за местните данъци и такси.

С наредбата по чл.22 ЗУО се уреждат и изискванията към площадките за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, в т.ч. условията за регистрация на площадките, както и условията за предаване на отпадъци на площадките по чл. 19, ал. 3, т. 11 ЗУО (площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и др.).

Горепосочените законови изисквания са спазени с приемането на *Наредба №11 за организацията на дейностите по управление на отпадъците на територията на Община Разград* (приета с Решение №593 от Протокол №45 от 30.06.2014 г. на Общински съвет Разград, на основание чл.22 от Закона за управление на отпадъците).

С наредбата са регламентирани:

- правата, задълженията и отговорностите на физическите и юридическите лица и едноличните търговци – причинители и/или притежатели на отпадъци на територията на община Разград;
- организацията на дейностите по третиране на битовите отпадъци, поддържане и опазване на чистотата в населените места;
- организацията на дейностите по третиране на строителни отпадъци;
- организацията на дейностите по третиране на неопасни производствени отпадъци;
- организацията на дейностите по третирането на масово разпространени отпадъци, в т.ч. число:
 - излезли от употреба моторни превозни средства;
 - негодни за употреба батерии и акумулатори;
 - излезли от употреба гуми;
 - излязло от употреба електрическо и електронно оборудване;
 - отпадъци от черни и цветни метали;
 - отпадъци от опаковки;
- организацията на дейностите по третиране на други видове отпадъци – биоотпадъци и едрогабаритни отпадъци;
- контролът по управлението на отпадъците.

Наредба по чл. 9 от Закона за местните данъци и такси

Общинският съвет на дадена община приема наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги. На територията на Община Разград действа *Наредба №14 за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на Община Разград* (приета с Решение №544.1. по протокол №38 от 17.02. 2003 г., последно изменена с Решение №24 от 04.07.2016 г. по Административно дело, постановено от Административен съд Разград).

В Раздел I *Такса за битови отпадъци* от Глава втора *Местни такси* на *Наредба №14 от 29.11.2016 г. за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Разград* Общински съвет – Разград е регламентирал:

- Видът на услугите, за които се заплаща ТБО;
- От кого се заплаща таксата (кое е данъчно задълженото лице);
- Начинът на определяне на таксата (на база на количество отпадъци или въз основа, определена от общинския съвет);
- Условията, при които не се събира такса за услугата;
- Условията, при които лицата се освобождават от заплащане на такса за битови отпадъци.

Законът за местните данъци и такси предвижда размерът на таксата да се определя в левове според количеството на битовите отпадъци. По изключение, когато не може да се установи количеството на битовите отпадъци, размерът на таксата се определя в левове на ползвател или пропорционално върху основа, определена от общинския съвет, която не може да бъде данъчната оценка на недвижимите имоти, тяхната балансова стойност или пазарната им цена.

Общински съвет – Разград е определил, че:

- ✚ Размерът на таксата за предоставяне на услугите „Сметосъбиране и сметоизвозване“ и „Обезвреждане на битови отпадъци в депа или други съоръжения“ се определят в левове според количеството на отпадъците.

Когато не може да се установи количеството на битовите отпадъци, размерът на таксите се определя в промили, пропорционално върху основа, която за ползване на:

1. жилищни имоти на физически и юридически лица е данъчната оценка на имота;
2. нежилищни имоти на юридически лица и еднолични търговци е по-високата от данъчната оценка на имота или отчетната стойност на активите.
3. нежилищни имоти на физически лица е данъчната оценка на имота.

- ✚ Размерът на таксата за предоставяне на услугата „Чистота на териториите за обществено ползване“ се определя в промили, пропорционално върху основа, която за ползване на:

1. жилищни имоти на физически и юридически лица е данъчната оценка на имота;
2. нежилищни имоти на юридически лица и еднолични търговци е по-високата от данъчната оценка на имота или отчетната стойност на активите;
3. нежилищни имоти на физически лица е данъчната оценка на имота.

Не се събира такса за услугата „сметосъбиране и сметоизвозване“, когато услугата не се предоставя от общината, или ако имотът или обособен самостоятелен обект от него не се ползва през цялата година и е подадена декларация по образец от собственика или ползвателя до края на предходната година, а за новопридобити имоти декларацията се подава в 2-месечен срок от датата на придобиването.

СТЕПЕН на изпълнение на мерките от предходната програма за управление на отпадъците и анализ на мерките, които не са изпълнени с анализ на причините

Съобразно Методическите указания за разработване на общински програми за управление на отпадъците в настоящия раздел е направен преглед на изпълнението на мерките, предвидени в предходната Програма за управление на отпадъците, която за Община Разград е била изготвена с период на действие 2011-2015 г. (действаща до 13 юли 2014 г. съгласно §11 от ПЗР на ЗУО).

На основание § 11. от ПЗР на ЗУО приетите програми по чл. 29, ал. 1, т. 1 от отменения Закон за управление на отпадъците запазват своето действие до изтичането на срока им, но не по-късно от две години от влизането в сила на закона.

Загубилата действие предходна Програма за управление на отпадъците на Община Разград е съдържала План за действие и е включвала основните мерки и дейности, предвидени за изпълнение на поставените цели.

В **Таблица VIII.1-1.** е направен отчет на изпълнението на всяка една мярка от десетте цели на Програма за управление на отпадъците на Община Разград, която е действала за периода 2011-13.07.2014 г.

Таблица VIII.1-1 Преглед на изпълнение на мерки / дейности, заложи в План за действие към ПУО на Община Разград за периода 2011-13.07.2014 г.

№	Мярка/действие	Срок за прилагане	Отговорна институция	Степен на изпълнение
ЦЕЛ 1 ПРЕДОТВРЯВАНЕ И НАМАЛЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ				
1.1	Въвеждане на икономически инструменти при управление на отпадъците преди депониране.	постоянен	Община Разград / оператор на Регионално депо – Разград	Изпълнена – въведени са и се акумулират отчисления за закриване и рекултивация на депото, както и за изграждане на нови съоръжения за третиране на отпадъци
1.2	Провеждане на информационни кампании за населението за устойчиво потребление и начините за предотвратяване и минимизиране на отпадъците от бита	постоянен	Община Разград / областна администрация / организации по оползотворяване	Изпълнена – съвместни инициативи с ООп
1.3	Охарактеризиране на неопасните отпадъци, подготовка на доклад съгласно Приложение 1 на Ръководство за охарактеризиране (прието ноември 2011 година)	2012 г.	Община Разград/оператор на Регионално депо	Изпълнена
ЦЕЛ 2 НАРАСТВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА РЕЦИКЛИРАНИ И ОПОЛЗОТВОРЕНИ ОТПАДЪЦИ				
2.1.	Доизграждане на съществуващите системи за разделно събиране на масово разпространени отпадъци, с цел последващо увеличаване на дела на оползотворяването и рециклирането, като методи за управление на отпадъците. Въвеждане на нови схеми на разделно събиране, които допълват изградената инфраструктура и съответстват на целите, поставени с действащата нормативна уредба и политиката в сектора.	постоянен	Община Разград / организации по оползотворяване	Изпълнена до м.април 2016 г., когато е прекратен договор за сътрудничество с „Екопак България” АД; Подписани са 2 договора за сътрудничество с лица, притежаващи документи за дейности с отпадъци и са обособени 2 бр. площадки за безвъзмездно предаване на отпадъци

№	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Степен на изпълнение
				През февруари 2017 година е подписан договор с ООП „Екобулпак“
2.2.	Изграждане на сепарираща инсталация за неопасните отпадъци на площадката на Регионално депо – Разград	2013-2015 г.	Община Разград / Регионално сдружение	Частично изпълнена – одобрен ДОВОС за „Интегрирана система от съоръжения за третиране на неопасни отпадъци от регион Разград” и одобрен инвестиционен проект
2.3.	Изграждане на инсталация за компостиране на биоразградими отпадъци на площадката на Регионално депо – Разград	2013-2015 г.	Община Разград/ Регионално сдружение	Частично изпълнена – одобрен ДОВОС за „Интегрирана система от съоръжения за третиране на неопасни отпадъци от регион Разград” и одобрен инвестиционен проект
ЦЕЛ 3 ПОДОБРЯВАНЕ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА ПО РАЗДЕЛЯНЕ, ВРЕМЕННО СЪХРАНЕНИЕ, СЪБИРАНЕ И ТРАНСПОРТИРАНЕ НА ОТПАДЪЦИ				
3.1	Подобряване на съществуващите практики и условия за събиране и транспортиране на битови отпадъци. Въвеждане на изисквания за доставка на нова и високоефективна сметосъбираща техника и специализирани съдове, по предстоящите законови процедури.	Постоянен	Община Разград Регионално сдружение	Изпълнена
3.2	Проучване и въвеждане на системи за интегрирано управление на опасни отпадъци от домакинствата (луминесцентни лампи, батерии, акумулатори, бои, лакове, лепила, почистващи препарати, лекарства с изтекъл срок на годност, излезли от употреба електрически и електронни уреди и др.)	2013-2014 г.	Община Разград, Организации по оползотворяване	В процес на изпълнение – стартира изпълнението на Българо-швейцарски проект за разделно събиране на опасни отпадъци от домакинствата
3.3.	Усъвършенстване на системи за интегрирано управление на масово разпространени и едрогабаритни отпадъци от	Постоянен	Община Разград / организации по	Изпълнена

№	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Степен на изпълнение
	домакинствата		оползотворяване	
3.4.	Усъвършенстване на системата за разделно събиране на хартия в държавни, общински администрации и други административни и обществени сгради.		Община Разград / организация по оползотворяване	Изпълнена – считано от 01.01.2013 г. е въведено разделно събиране и на отпадъчни материали от хартия, картон и пластмаса
ЦЕЛ 4 ЕКОЛОГОСЪОБРАЗНО ОБЕЗВРЕЖДАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ				
4.1	Последен етап на рекултивация на Депо за инертни (строителни) отпадъци „Анатема”	2013-2016 г.	Община Разград	Частично изпълнена
4.2.	Подобряване на контрола по прилагане на изискванията за депониране на отпадъци в Регионално депо – Разград	постоянен	Община Разград	Изпълнена – при ежегодните комплексни проверки на РИОСВ – Русе
4.3	Подобряване на контрола срещу изоставянето, нерегламентираното изхвърляне и изгаряне или друга форма на неконтролирано обезвреждане на отпадъците	постоянен	Община Разград	Изпълнена
4.4	Разширение на Регионално депо – Разград.	2013-2016 г.	Община Разград / Регионално сдружение	Частично изпълнена – одобрен ДОВОС за „Интегрирана система от съоръжения за третиране на неопасни отпадъци от регион Разград” и одобрен инвестиционен проект
ЦЕЛ 5 ПРАВНО РЕГУЛИРАНЕ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ И УСКОРОЯВАНЕ ПРИЛАГАНЕ НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО И ПОЛИТИКАТА В ОБЛАСТТА				
5.1	Актуализация на общинската наредба за събиране, съхранение, транспортиране на битови, строителни и масово разпространени отпадъци, в съответствие с изискванията и целите на националното законодателство, включване на изисквания за събиране на опасни отпадъци от домакинствата, взаимодействие	постоянен	Община Разград	Изпълнена – приета е нова Наредба №11 за организацията на дейностите по управление на отпадъците на

№	Мярка/действие	Срок за прилагане	Отговорна институция	Степен на изпълнение
	със системите за разделно събиране на масово разпространени отпадъци, участие в сдруженията на общини при управление на отпадъците на регионално ниво			територията на Община Разград, <i>Приета с Решение № 593 от Протокол № 45 от 30.06.2014 г. на Общински съвет Разград, на основание чл.22 от ЗУО</i>
5.2	Актуализация на общинските програми за управление на дейностите по отпадъците	Постоянен, 2015-2016 г.	Община Разград	Изпълнена
5.3.	Разработване на План за управление на утайките от ГПСОВ Разград като част от общинската програма за управление на дейностите по отпадъците	2012-2013 г.	Община Разград	Планът за управление на утайките от ГПСОВ е задължение на „Водоснабдяване – Дунав” ЕООД, гр. Разград
ЦЕЛ 6 ОСИГУРЯВАНЕ НА БАЗА ДАННИ ЗА ОТПАДЪЦИТЕ				
6.1	Въвеждане на механизъм за периодично подsigуряване на данни за морфологичния състав на отпадъците във връзка с докладване по Директива 1999/31/ЕС за депониране на отпадъци	Постоянен	Община Разград / оператор на Регионално депо – Разград	Изпълнена – през 2014 г. е изготвен морфологичен анализ на битовите отпадъци
ЦЕЛ 7 УКРЕПВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ НА ИНСТИТУЦИИТЕ , ОТГОВОРНИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ				
7.1.	Подобряване на административния капацитет на община Разград за контрол по чистотата на населените места	постоянен	Община Разград	Изпълнена – издадени са заповеди на кмета на Община Разград за делегиране на контролни функции на кметове на населени места
7.2.	Обучение на специалистите в общинска администрация, ангажирани с прилагане на законодателството по управление на отпадъците	Постоянен	Общини / МОСВ	Изпълнена – служителите на отдел „Околна среда” участват в обучения в областта на УО
ЦЕЛ 8 УВЕЛИЧАВАНЕ НА ИНВЕСТИЦИИТЕ В СЕКТОРА И ПРИЛАГАНЕ НА ПРИНЦИПИТЕ “ОТГОВОРНОСТ НА ПРОИЗВОДИТЕЛЯ” И “ЗАМЪРСИТЕЛЯТ ПЛАЩА” В СИСТЕМА ЗА ИНТЕГРИРАНО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ				

№	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Степен на изпълнение
8.1.	Оптимизиране на размера и разходването на такса “битови отпадъци” и заделяне на адекватни средства за покриване на разходите за събиране и транспортиране на отпадъците; проектиране, изграждане, експлоатация, мониторинг, закриване и след експлоатационни грижи за депата за отпадъци; прилагане на разделно събиране на опасни отпадъци от домакинствата и масово разпространени отпадъци	Постоянен	Общини, Оператор на Регионално депо – Разград	Предстои приемане на Методика за определяне на ТБО на национално ниво
ЦЕЛ 9 УЧАСТИЕ НА ОБЩЕСТВЕННОСТТА				
9.1	Провеждане на информационни кампании за насърчаване прилагането на разделно събиране, рециклиране, оползотворяване и повторна употреба на масово разпространени отпадъци.	Постоянен	Организации по оползотворяване	Изпълнена
ЦЕЛ 10 УПРАВЛЕНИЕ НА СПЕЦИФИЧНИ ОТПАДЪЧНИ ПОТОЦИ				
<u>УТАЙКИ ОТ ГРАДСКИ ПРЕЧИСТВАТЕЛНИ СТАНЦИИ ЗА ОТПАДЪЧНИ ВОДИ</u>				
10.1.	Осигуряване на достатъчен капацитет на съоръженията за третиране на утайки от ГПСОВ	Постоянен	Община Разград/Водоснабдяване Дунав ЕООД	Изпълнена
10.2.	Изграждане/реконструкция на подходящи съоръжения за третиране на утайките на територията на ГПСОВ, в съответствие с изискванията за крайно оползотворяване / обезвреждане на утайките	постоянен 2012-2015 г.	Оператор / община Разград	Изпълнена
10.3.	Засилване на контрола върху съдържанието на опасни вещества, зауствани в градска канализация	Постоянен	Оператор ГПСОВ	Изпълнена
<u>ОПАКОВКИ И ОТПАДЪЦИ ОТ ОПАКОВКИ</u>				
10.4.	Провеждане на информационни кампании насочени към крайните потребители за разясняване на дейността и ползите от системите за разделно събиране на отпадъци от опаковки	Постоянен	ООп Община Разград	Изпълнена
10.5.	Разделно събиране на офис хартия (самостоятелно или като част от системите за разделно събиране на отпадъците от опаковки) в административните и обществени сгради.	Постоянен	ООп / Община Разград	Изпълнена – считано от 01.01.2013 г. е въведено разделно събиране и на отпадъчни материали от хартия, картон и пластмаса
10.6.	Усъвършенстване на схеми за разделно събиране на отпадъци от	постоянен	ООп	Изпълнена

№	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Степен на изпълнение
	опаковки в административните сгради, търговски, туристически и други обекти, в съответното населено място.		Община Разград	
	<u>БИОРАЗГРАДИМИ ОТПАДЪЦИ</u>			
10.7.	Въвеждане на системи за разделно събиране на биоразградими отпадъци	2014-2015 г.	Община Разград	Неизпълнена
10.8.	Въвеждане в експлоатация на инсталация за компостиране	2014-2015 г.	Община Разград	Частично изпълнена
10.9.	Изграждане на инсталации за предварително третиране на битови отпадъци, в т.ч. на биоразградимата фракция	2014-2015 г.	Община Разград	Частично изпълнена
	<u>СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ</u>			
10.10.	Закупуване на мобилна инсталация за предварително третиране, в т.ч. сортиране и раздробяване на отпадъците от строителство и разрушаване, с цел последващо рециклиране, повторна употреба или оползотворяване на получените фракции	2013-2014 г.	Община Разград, Регионално сдружение	Неизпълнена

След направен преглед по отношение изпълнението на всяка една от мерките е констатирано, че най-важните мерки, **които не са изпълнени** от предходната Програма към момента на разработване на Програма за управление на отпадъците на Община Разград за периода 2017-2020 г., са както следва:

- Изграждане на сепарираща инсталация за битови отпадъци за Регион Разград;
- Изграждане на инсталация за компостиране на биоразградими отпадъци за Регион Разград;
- Въвеждане на системи за разделно събиране на рециклируеми отпадъци (биоразградими отпадъци, отпадъци от опаковки и др.);
- Разширение на Регионално депо за неопасни отпадъци – Разград;
- Закупуване на мобилна инсталация за предварително третиране, в т.ч. сортиране и раздробяване на отпадъците от строителство и разрушаване, с цел последващо рециклиране, повторна употреба или оползотворяване на получените фракции.

Липсата на въведена система за разделно събиране на биоразградими отпадъци е в следствие липсата на мощности /инсталации/ за тяхното оползотворяване.

VIII.1.3. ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ

Анализът на европейските и националните политики и законодателство води до следните основни **изводи**:

✓ Европейските стратегически документи от последните години променят философията и подхода към отпадъците, и по-конкретно предлагат преход от целенасочено управление на отпадъците като фактор, увреждащ околната среда, към политика на предотвратяване на тяхното образуване и ефективното им използване като ресурси. Този подход цели прекъсване на връзката между икономическия растеж и генерирането на отпадъци, вредящи на околната среда и създаващи риск за човешкото здраве.

✓ От приемането преди почти 40 г. на първата европейска рамкова директива за отпадъците през 1975 г., законодателството на Общността в сектора има бурно развитие през последните 15 години. От по-общи разпоредби през 70-те години, целящи намаляване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда, днешният законодателен пакет съдържа конкретни изисквания и количествени цели за намаляване депонирането на отпадъци, за рециклиране и оползотворяване на специфични отпадъчни потоци и за предотвратяването на отпадъците като най-високо ниво от йерархията на управление на отпадъците.

✓ Като се имат предвид предвижданията на стратегическите документи на ниво ЕС, очертаващи политиките по ефективно използване на ресурсите и околна среда по пътя на устойчивото развитие, както и работната програма на ГД „Околна среда” за преглед на политиките в сектор „Отпадъци”, може да се очакват промени в европейското законодателство, целящи още по-висока степен на защита на околната среда и човешкото здраве, както и преход от управление на отпадъците към устойчиво управление и по-ефективно използване на ресурсите, и вероятно:

- допълнителни ограничения относно депонирането на отпадъци до 2020 г., и с по-голяма вероятност депонирането да се ограничи само до отпадъци, които не могат да се рециклират и оползотворят, и по-конкретно ограничения за депонирането на пластмасови и/или хранителни отпадъци, а в по-далечен хоризонт – и повсеместна забрана за депониране на отпадъци;
- специални разпоредби за намаляване на употребата и предотвратяване на отпадъци от полиетиленовите торби за еднократна употреба;
- ограничения за изгаряне на отпадъци, които могат да бъдат рециклирани, като например пластмасови отпадъци, съответно въвеждане на по-високи цели за рециклиране на битовите отпадъци, особено на пластмасовите отпадъци;
- въвеждане на количествени цели за предотвратяване на образуването на отпадъци, особено за пластмасови, битови/хранителни и за опасни отпадъци;
- по-високи цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъци от опаковки, излезли от употреба електрическо и електронно оборудване, излезли от употреба моторни превозни средства и най-вече на пластмасовите отпадъци от тях, както и за батерии.

✓ Националното законодателство, уреждащо обществените отношения, свързани с управление на отпадъците, се развива изключително бързо и динамично и то само от 20 години. След приемане на първия закон през 1997 г. се разработва и приема пълен и систематизиран пакет от правни норми, които, от една страна, хармонизират националното с европейското право, а от друга страна, въвеждат специфични национални инструменти и механизми, които да подпомогнат постигане на целите и прилагане на принципите на съответните нормативни актове.

✓ Националната правна рамка е построена в цялост като логична конструкция и архитектура. Дори и прогнозите за промени в европейското законодателство да се реализират, съществуващата национална уредба може лесно да бъде допълнена. Предизвикателство в този случай ще бъдат консултациите и постигането на консенсус със заинтересованите страни.

✓ С оглед осигуряване на публичност на информацията, свързана с битовите отпадъци, следва да се направи прецизиране в Закона за статистиката.

✓ В изпълнение на първия Закон за ограничаване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда, както и на следващите закони, са разработени национални програмни документи като солидни инструменти за прилагане на законодателството и за идентифициране на важни законодателни инициативи в сектора. При разработването на програмите е необходимо да се планира по-прецизно, като се поставят реалистични срокове за изпълнение на мерките.

✓ Нормативните актове (законови и подзаконови) в областта на управлението на отпадъците (в т.ч. изготвяне на план-сметки за финансирането на дейностите; процеси по проектиране и изпълнение на СМР по изграждане на инсталации и съоръжения за третиране на отпадъци; управление на проекти, финансирани със средства от структурните

фондове на ЕС и др.) са многобройни и изискващи специфични компетентности на служителите на всяка общинска администрация.

✓ Община Разград е предприела мерки по отношение повишаване на административния си капацитет като е назначила служители със съответно образование, които подпомагат кмета на Община Разград при организиране на дейностите по управление на отпадъците. Наличието на компетентни служители е предпоставка за своевременното отчитане на промени в нормативната уредба, актуализация на местни нормативни документи, и изпълнение на изискванията на законодателството в областта на управление на отпадъците като цяло.

✓ Административният капацитет на Община Разград в областта на управлението на дейностите по отпадъците е недостатъчен за да изпълни всички изисквания, произтичащи от нормативната уредба и стратегическите и програмни документи в областта на УО, особено след приемане на нови нормативни уредби в областта на биоотпадъците, рециклирането на строителните отпадъци, управлението на отпадъците на регионален принцип и др.

Анализът на европейските и националните политики и законодателство води до следните основни **препоръки**:

✓ Да се предвидят обучения на служителите, на които са възложени дейности по управление на отпадъците, в т.ч. изготвяне и отчитане на план-сметките в контекста на динамично променящото се законодателство и предстоящото приемане на нова Методика за изготвяне на план-сметката с необходимите разходи за дейностите и за видовете основи, които служат за определяне на размера на таксата за битови отпадъци.